

**EXTENDED
ABSTRACT****Tehran Art Expo and Its Impact on the Trend of Contemporary Painting in Iran****Behzad Mohebbi *¹ Paria Mashayekhi ²****1. *lecturer of Art, Faculty of Literature & Humanities. University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran. bmohebbi@uma.ac.ir****2. Painter of Art, Faculty of Literature & Humanities. University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.**

Received: 25.03.2018

Accepted: 25.03. 2019

Introduction

In the process of creating and presenting artworks, the economy of art has been always a challenging issue. In this respect, some advocate the idea of marketing artworks which is more commonly known as art expos. Playing the role of the link between artists and clients (or patrons), art auctions both give credit to the quality of the artworks presented and make sure the clients of buying an artistically valuable artwork. In this regard, Tehran Art Expo is one of the best in Iran. Nevertheless, the extent to which Tehran Art Expo has had any impact on the Iranian artists is an issue which has not been studied in detail. In fact, what impact have the art auctions had on the Iranian artist and to what extent have they been motivated by holding national art expos are the main questions of the present study. Moridi and his colleagues (2009) showed in a research entitled the effective factors on the price of paintings presented in Tehran Art Galleries that, in terms of prices of the artworks being influenced, there is a significant relationship between aesthetic factors (such as style, technique, visual effects, etc.) and non-aesthetic factors (such as painters' age and gender and the physical specifications of the artwork like size and the likes). Similarly, Ebrahimi and his colleagues (2015) in an investigation entitled the art economy and the weak points of Tehran Art Expo concluded that holding art expos, galleries and auctions helps the promotion of art economy considerably. Likewise, in a study entitled the influence of economy, culture and art on the Iranian contemporary paintings, Mobini and his colleagues (2015) showed that Tehran Art Expo's focusing on visual arts has attracted investors in this field. Given that in the mentioned studies the factors motivating the artists, irrespective of the issue that the amateur artists are able to present their artworks in such expos/galleries/auctions as well as the artists' attitude towards the auctions, has not been examined. The present study aimed to examine the mentioned factors and to inspect the influence of holding auctions on the art economy.

Keyword:economy of art
art addresses
expo
Tehran Art Expo**Methodology**

Data were gathered by conducting field studies and were organized by administering questionnaires. A sample population active in the field was chosen. After crossing out the invalid questionnaires, 70 questionnaires remained out of

75. First, descriptive findings and then inferential findings were examined and described. Out of 70 respondents, 60 were female and 10 men.

Findings

Tehran Art Expo was established in 2012 as a private institution. Since then, 12 auctions have been held by the Expo. While sixty percent of the respondents believed that holding such auctions can positively motivate the artists, others held that the auctions have had no considerable effect on their motivation (diagram 1).

Concerning the possibility of participation of armature artists in the auctions, 61.25 percent of the respondents believed that it is almost impossible for armature artists to take part in the auctions. However, 38.75 percent of the respondents held that it is also possible for armature artists to take part in the auctions (diagram 2).

Meanwhile, 58.75 percent of the respondents had a positive attitude to holding the auctions and 41.25 percent had not (diagram 3).

Conclusion

The results indicated that holding auctions have a positive impact on the artists' motivation. However, concerning the possibility of participation of armature artists in the auctions, 61.25 of the artists believed that there is no such a possibility. Likewise, 58.75 percent of the artists had a positive attitude to holding the auctions.

References

Ebrahimi, Z; Shayestehfar(M (2015). The art economy and the weak points of Tehran Art Expo. Pazhuhesh-e Honar Quarterly. Issue 9. pp. 127-132.
 Mobini, M; Yazdi Fakhr L (2015). The influence of economy, culture and art on the Iranian contemporary paintings. Pazhuhesh-e Honar Quarterly. Issue 84. pp. 9-79.
 Moridi, M.R; Taghizadegan, M (2009). A field study in art market. Ayeneh Khial Magazine. Issue 12. pp. 16-19.

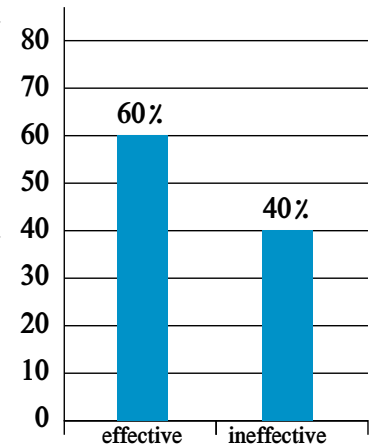

Diagram 1
 The impact of holding auctions on the artists' motivation
 source:(authors)

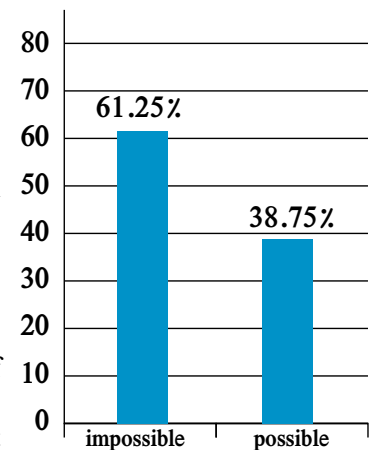

Diagram 2
 The possibility of participation of armature artists in the auctions
 source: (authors)

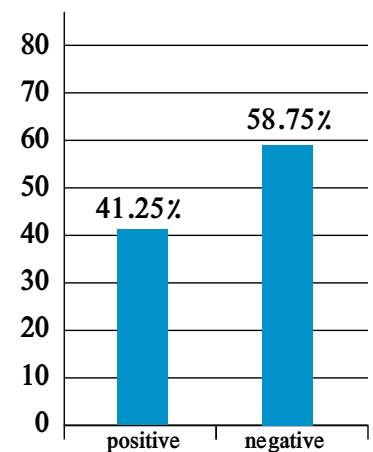

Diagram 3
 The artists' attitude to holding the auctions

بهزاد محبی *
پریا مشایخی **

تاریخ دریافت: ۹۸ / ۰۱ / ۰۵
تاریخ پذیرش: ۹۸ / ۰۳ / ۱۵

حراجی تهران و تأثیر آن بر روند نقاشی معاصر ایران

چکیده

بحث اقتصادی هنر همواره در سیر خلق، ارائه و جریان سازی آن جزو مسائل چالشی بوده است. در این میان، جریانی معتقد به بازاریابی یا همان اصطلاح تخصصی آن یعنی اکسیو هستند. این روند در دوره‌های مختلف و به اشکال متفاوت مطرح گشته و در بسیاری از کشورها به طرق گوناگون طی سالیان گذشته صورت پذیرفته، لیکن در ایران حرکتی نو تلقی می‌شود. بر طبق این فرآیند میزان فروش آثار نقاشی بر اساس مخاطب و بازار از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. اکسیوی تهران را می‌توان جزو بهترین‌های این حوزه در ایران دانست. این اکسیو با سابقه برگزاری یازده دوره توانسته جایگاه مطلوبی را بدست آورد. اما میزان تأثیرگذاری آن در جامعه هنری هنوز به صورت دقیق مورد سنجش قرار نگرفته است. سوالات اصلی تحقیق مبتنی بر این است که آیا برگزاری حراج و به طور خاص حراج تهران چه میزانی از تأثیر را بر جامعه هنری دارد؟ و آیا حیطه عملکردی حراج تهران بر نقاشی و نقاشان معاصر ایران تأثیر مطلوب داشته است؟ در این پژوهش با رویکردی تحلیلی سعی بر این شد که از بین هنرمندان و دانشجویان رشته نقاشی به شیوه تحقیق میدانی و با استفاده از ابزار پرسشنامه میزان تأثیر برگزاری حراجی‌ها بر اقتصاد هنر بررسی شود. در بررسی نتایج حاصل از آزمون، بخش قابل توجهی از هنرمندان معتقد بودند برگزاری حراجی‌ها در رشد اقتصاد هنر تأثیر مثبتی دارد.

کلیدواژه:
اقتصاد هنر
مخاطب هنری
اکسیو
اکسیو تهران

مری گروه آموزشی هنر، دانشگاه محقق اردبیلی، دانشجوی دکتری پژوهش هنر، دانشکده هنرهای تجسمی، پردیس *
هنرهای زیبا، دانشگاه تهران
Mohebi.behzad@yahoo.com
کارشناس نقاشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران **
Mashayekhi.paria73@gmail.com

مقدمه

اقتصاد هنر را می‌توان بستری برای تداوم خلق آثار هنری دانست. پیوستگی ساختاری این دو در لایه‌های پنهان و زیرین چنان است که ضعف در ارائه و مناسب و عدم جذب مخاطب می‌تواند به عدم خلق و یا در نهایت مهجور ماندن هنرمند و آثار هنری بینجامد. خط سیر تولید و ارائه آثار هنری در ایران نشان از آن دارد که پس از انقطاع حمایت‌های درباری از هنر، اگر چه هنرمندان فرصتی برای بازیابی جایگاه اجتماعی و بودن در بطن جامعه پیدا کردند اما به جهت عدم توانایی در جذب مخاطب و ناتوانی در یافتن بازار هدف، هنر و هنرمند دچار دوره‌هایی از رخوت شدند. در طی سال‌های اخیر و با توجه به رویکرد جهانی در نحوه ارائه آثار هنری و رواج حراجی‌ها، در ایران نیز حراج‌های هنری متدوال گشته است. حراجی‌ها که نقش حلقه واسطه مابین هنرمند و مخاطب را دارند نه تنها کیفیت یک اثر هنری را اعتبار می‌بخشند بلکه از لحاظ اعتبار هنر و اثر هنری جهت قیمت خرید نیز می‌توانند به مشتری اثر هنری که ممکن است هیچ اطلاعی از هنر نداشته باشد اطمینان ببخشند. یک حراج فقط فرصتی برای فروش آثار نیست، بلکه با ایجاد شرایط مطلوب برای خرید آثار در خدمت خریداران نیز هست. فرضیه اصلی این پژوهش مبنی بر این است که آیا برگزاری حراجی‌ها بر انگیزش هنرمندان تأثیر دارد و امکان شرکت هنرمندان نوپا در حراجی‌ها وجود دارد و برگزاری حراجی‌ها بر اقتصاد هنر تأثیر دارد، می‌باشند. هدف اصلی این پژوهش بررسی تأثیر برگزاری حراجی‌ها بر اقتصاد هنر می‌باشد. لذا اهداف فرعی نیز شامل بررسی تأثیر برگزاری حراجی‌ها بر انگیزش هنرمندان و بررسی امکان شرکت هنرمندان نوپا در حراجی‌ها و بررسی دیدگاه هنرمندان به برگزاری حراجی‌ها، می‌باشند. این پژوهش به هنرمندان کمک می‌کند تا جایگاه حراجی‌ها را بهتر بشناسند و در جریان بازاریابی محصولات هنری خود از طریق حراجی‌ها فعال‌تر شوند. لذا عدم شناخت جایگاه حراجی‌ها در اقتصاد هنر موجب می‌شود هنرمندان به مشاغل دیگری غیر از فروش محصولات هنریشان روی آورند.

پیشینه تحقیق

در مورد پیشینه این تحقیق می‌توان به مقاله پژوهشی «عاطفه خاص» ۱۳۹۴ تحت عنوان «بازار اقتصادی هنر با گرایش به فروش آثار هنر جدید در گالری‌های تهران» اشاره کرد که با بررسی‌های انجام شده آثار هنرمندان ایرانی در زمینه نقاشی بیشترین میزان فروش را دارد. علاوه بر این خاطر نشان کردند که یکی از مهم‌ترین علل کمتر بودن میزان فروش آثار هنری جدید، معاصر بودن آن آثار است. همچنین «مریدی» و همکاران در سال ۲۰۰۸ در مقاله‌ای تحت عنوان «عوامل موثر بر قیمت تابلوهای نقاشی در نگارخانه‌های تهران» نشان دادند که رابطه پایدار و معناداری میان عوامل زیباشناسانه (سبک، تکنیک، شگردهای بصری و...) و عوامل غیرزیباشناسانه (سن و جنسیت نقاش و ویژگی‌های کالبدی اثر مانند اندازه و...) بر قیمت آثار هنری وجود دارد. مقاله دیگری تحت عنوان «بررسی اقتصاد هنر در آسیب شناسی حراج تهران (آثار هنری)» که توسط ابراهیمی و همکاران در سال ۱۳۹۴ به چاپ رسیده است نشان می‌دهد که وجود اکسپوها، گالری‌ها و حراج تهران توانسته است کمک شایانی در اقتصاد هنر بکند. «مبینی» و همکاران در

فصلنامه پژوهش هنر سال ۱۳۹۴ با بررسی پنج دوره از حراجی تهران نشان دادند که با تمرکز حراج تهران بر هنرهای تجسمی، گرایش سرمایه داران به این بخش جذب شده است و همچنین «مبینی» در سال ۱۳۹۴ در مقاله دیگری تحت عنوان «تأثیر ارتباط اقتصاد، فرهنگ و هنر بر نقاشی معاصر ایران» نشان دادند که باید یک رابطه پویا و دیالکتیک میان تولید محصولات فرهنگی با خواست و تقاضای جامعه ایجاد کرد و برای نیل به این هدف، هنر و هنرمند نیاز به حمایت مالی و روانی برای تولید دارد که سرمایه‌گذاران به‌ویژه دولت می‌توانند در این مورد سهم بسزایی داشته باشند. با توجه به اینکه در پژوهش‌های مذکور عوامل تأثیرگذار بر انگیزش هنرمندان و امکان شرکت هنرمندان نوپا و بررسی دیدگاه هنرمندان به حراجی‌ها مورد سنجش قرار نگرفته‌اند در این پژوهش سعی شده به بررسی موارد ذکر شده به‌عنوان هدف‌های فرعی و بررسی تأثیر برگزاری حراجی‌ها بر اقتصاد هنر به‌عنوان هدف اصلی پردازیم.

روش تحقیق

در این پژوهش از روش تحقیق میدانی برای بررسی اهداف استفاده و برای گردآوری اطلاعات از ابزار پرسشنامه به‌دلیل سنجش اهداف به صورت آماری استفاده شد. به طوری که یک جامعه آماری نمونه از نقاشان و هنرمندان فعال در حوزه حراجی‌ها انتخاب گردید. طراحی پرسشنامه در راستای دستیابی به سنجش‌های اهداف پژوهش صورت گرفته است.

اقتصاد و اکسپوهای هنری

در طی سالیان اخیر ارتباط مابین اقتصاد و سایر حوزه‌ها به‌صورت تخصصی مورد بحث قرار گرفته و برای آن مبانی تئوریک ایجاد شده است این امر موجب درک صحیح مسأله و تلاش در راستای ارتقاء آن شده است. حوزه فرهنگ نیز مستثنی از این امر نبوده و ارتباط نزدیک مابین این دو برقرار شده است.

«هنر در دنیای امروزی، بخشی از گردش مالی کشورها را تشکیل می‌دهد. گالری‌های هنری و مجموعه داران در این گردش مالی تأثیر بسزایی دارند» (ابراهیمی؛ شایسته فر، ۱۳۹۴). بر اساس این رویکرد جهانی اقتصادی هنر برای هنرمندان نیز مهم تلقی شده و برگزاری نمایشگاه انفرادی، جمعی، شرکت در اکسپوهای هنری و ایجاد رشته دانشگاهی اقتصاد هنر تلاشی از این نوع هست. در جهان امروزی حراجی‌ها یا همان اکسپوها یکی از مهم‌ترین مراجع چرخه اقتصادی هنر به‌شمار می‌روند. نکته مهم این است که حراجی سعی می‌کند از موفقیت اثر یک هنرمند اطمینان حاصل کند تا وقتی که او را به مجموعه‌داران معرفی می‌کند به آن‌ها اطمینان دهد که این اثر نه تنها از نظر کیفیت هنری، بلکه از نظر اعتباری نیز کاملاً مورد وثوق است و حراج خرید آن را به مجموعه‌داران توصیه می‌کند باشد. (همان). رویکرد حراجی‌ها در ارائه آثار هنری، معرفی هنرمند به‌عنوان نقطه آغازین نیست بلکه این کار را وظیفه گالری‌ها می‌دانند و حراجی را نقطه نهایی معرفی هنرمند بر می‌شمردند (ابراهیمی؛ شایسته فر، ۱۳۹۴). در واقع می‌توان گالری‌دار را خریدار اولیه و حراجی‌ها را خریدار ثانویه نامید (خاص، ۱۳۹۴).

حراج تهران

مجموعه حراج تهران در سال ۱۳۹۱ به صورت نهادی مستقل و خصوصی شکل گرفت و تا تاریخ نگاشت مقاله حاضر یازده دوره از این حراج برگزار شده است. در مورد اهداف اصلی این حراجی چنین آورده شده: «حراج تهران ابتکاری است فرهنگی-اقتصادی در پاسخ به استقبال فزاینده از آفرینش‌های هنری و یک فرصت منحصر به فرد برای دست‌یابی به شاخص‌ترین آثار هنر مدرن و معاصر ایران در شرایطی مطلوب و مطمئن. برگزارکنندگان این رویداد، که در این متن حراج‌گزار نامیده می‌شود، مصمم به بهره‌گیری از بهترین تجربیات و تسهیلات در گردآوری و ارائه شایسته آثار هنری فاخر برای مشتاقان فرهیخته آن هستند» اینک با تقدیم احترامات والا به هنرمندان و مجموعه‌دارانی که نقشی ستودنی را در اشاعه میراث فرهنگی و هنری ایرانیان ایفا می‌کنند، شرایط عمومی این حراج را به شرح ذیل اعلام می‌دارد. روند و شرایط شرکت در این حراجی به مثابه اکثر حراجی‌های هنری مطرح دنیا صورت می‌گیرد و آثار هنری جهت شرکت در حراجی تهران، بایستی حائز یکی از شرایط ذیل باشند:

الف. معرفی آثار به حراج از سوی مجموعه‌داران

ب. معرفی آثار به حراج از سوی گالری‌داران

ج. از هنرمندان پیشکسوت که با گالری خاصی همکاری ندارند، اثر هنری به طور مستقیم دریافت می‌شود (www.tehranauction.com).

درکل حراج تهران توانسته فروشی را جهت رفاه حال هنرمند و خریدار فراهم کند. به‌گونه‌ای که هم هنرمند، فروشی درخور و شایسته مقام خود و اثر هنری‌اش کسب کند و هم خریدار، خریدی مطمئن داشته باشد (www.blog.arthibition.net).

حراج اول تهران

اولین حراج تهران در دوم تیرماه سال ۱۳۹۱ در هتل پارسیان آزادی و با ارائه ۷۳ اثر از ۷۰ هنرمند برگزار شد. آثار منتخب به طورکلی در چهار دسته جای می‌گرفتند: نقاشی، خوشنویسی، نقاشی خط، مجسمه و عکس. این دوره از حراج تهران بیش از ۷۰۰ بازدیدکننده داشت که ۵۸ نفر از آن‌ها در حراج رقابت داشتند و ۳۲ نفر آنان موفق به خرید اثر شدند. پنج هنرمند صدر نشین این حراج سهراب سپهری، محمد احصایی، پرویز تناولی با دو مجسمه و مسعود عربشاهی بودند که قیمت آثار آن‌ها در حراج اول در جدول نشان داده شده است، اما بیشترین میزان افزایش قیمت متعلق به مجسمه پرویز تناولی که رشدی ۹۳ درصدی داشته است، قیمت‌های مناسب و جذاب پیشنهاد شده می‌تواند یکی از دلایل ایجاد رقابت و موجب افزایش میزان رشد این اثر شده باشد (www.tehranauction.com).

حراج دوم تهران

حراج تهران برای دومین بار در هفتم تیرماه ۱۳۹۲، در هتل پارسیان آزادی برگزار شد. در دور دوم برپایی حراج، تعداد بازدیدکنندگان از ۱۰۰ نفر به ۸۰۰ نفر افزایش یافت، تعداد آثار شرکت داده شده در این حراج ۸۲ اثر از ۷۹ هنرمند بود. با بررسی‌های آماری دقیق

از فروش آثار در این حراج و مقایسه آن با سال گذشته رشد اقتصادی بازار هنر ایران به روشنی ملموس است. در دومین حراج تهران در مجموع به ۶ میلیارد و ۵۴۵ میلیون تومان دست یافت که نسبت به سال اول این حراج با مجموع یک میلیارد و ۵۵۴ میلیون تومان رشدی برابر با ۳۲۱ درصد چیزی بیشتر از سه برابر و همچنین این رقم با برآورد اولیه‌اش که معادل ۳ میلیارد و ۳۲۱ میلیون تومان بود نیز رشدی ۹۷ درصدی را به همراه داشت. پنج اثر برتر در حراج دوم متعلق به سهراب سپهری، پرویز تناولی، سید محمد احصایی، حسین زنده رودی و رضا درخشانی بود. نتایج دومین حراج تهران نشان از افزایش چشمگیر ذوق و سلیقه خرایداران و مجموعه‌داران هنری دارد (همان).

حراج سوم تهران

حراج تهران برای سومین بار در ۹ خرداد ۱۳۹۳ در هتل پارسیان آزادی برگزار شد. حراج سوم بیش از ۸۰۰ بازدیدکننده را به خود جذب کرد. در این دوره ۹۰ اثر از ۸۷ هنرمند شرکت داشتند. حراج سوم به فروش کلی ۱۳ میلیارد و ۲۵۷ میلیون تومان دست یافت. که نسبت به دوره دوم ۱۲۵ درصد و نسبت به دوره اول ۵۱۶ درصد رشد را از آن خود کرده بود. بررسی آماری سه حراج کنونی تا به اینجا، رشد اقتصادی بازار هنر ایران را نمایانگر است (همان).

حراج چهارم تهران

حراج تهران در چهارمین دوره برگزاری خود، با حضور ۱۲۶ اثر هنری، از ۱۰۹ هنرمند ارائه شد، در بین این آثار یازده اثر از اساتید کلاسیک ایرانی شرکت داشت و در بین هنرمندان آن ۳۹ هنرمند جدید شرکت داشتند، در طی این چهار دوره از حراج ۱۷۲ هنرمند حضور داشتند. فروش این دوره بیش از ۲۱ میلیارد تومان بود که در مقایسه با سال گذشته که رقم نهایی آن چیزی حدود ۱۳ میلیارد تومان بود، رشدی حدود ۵۹ درصد را داشت. حراج چهارم برخلاف دوره‌های پیشین امکان ارائه مجدد آثاری که در دوره‌های قبل در حراج بودند، وجود نداشت، سمیع‌آذر در این خصوص و وجود منع این کار ذکر کرده بود برای انجام اینکار و عرضه مجدد آثار به فروش رفته دوره‌های پیشین نیازمند فاصله زمانی ۵ یا ۶ ساله هستیم، و در آینده برای فروش آثاری که در گذشته به فروش رسیده در اولویت کار ما قرار خواهند داشت (همان).

حراج پنجم تهران

در سال ۱۳۹۵ حراج تهران این بار برخلاف روال همیشگی خود دو حراجی خرداد و دی ماه برگزار کرد. پنجمین حراج تهران در روز جمعه هفتم خرداد ۱۳۹۵ در هتل پارسیان برگزار شد. برگزاری پنجمین حراج در حالی بود که ۸۰ اثر در آن شرکت داشتند که اعم آن آثار نقاشی با تعداد ۷۱ اثر، ۵ اثر خوشنویسی و ۴ اثر مجسمه‌سازی به حراج راه یافته و در آن هیچ اثر عکاسی حضور نداشت. آن چه در این حراج شگفتی‌ساز شد فروش بی‌سابقه ۶ اثر بالای یک میلیارد تومان بود، که رکورد جدیدی را رقم زد این اتفاق در حالی رخ داد که در دوره‌های قبل و در دوره‌های سوم و چهارم تنها دو اثر به فروشی روی یک میلیارد رسیدند. رکورددار این حراج نیز همانند سال‌های پیشین سهراب سپهری بود که برای بار

پنجم پرفروش‌ترین اثر این سلسله حراج‌ها و با قیمت سه میلیارد تومان به فروش رفت. همچنین این حراج با فروش موفق و کلی ۲۵ میلیارد و ۳۶۰ میلیارد تومان پایان یافت و این رقم نسبت به دوره چهارم چیزی حدود ۴ میلیارد تومان افزایش داشت و با رشدی ۱۸ درصدی روبه‌رو بود. پنج اثر رکورددار در این حراج، دو اثر اول متعلق به سهراب سپهری با قیمت‌های سه میلیارد تومان و دومین اثر او با قیمت یک میلیارد و ۵۵۰ میلیون تومان چکش خورد، سه اثر بعدی گلدان منوچهر یکتایی، با قیمت شگفت‌انگیز یک میلیارد و ۴۷۰ میلیون تومان بود در حالیکه تنها مبلغ ۴۰۰ میلیون را برای آن پیش‌بینی کرده بودند، چهارمین اثر رکورددار تابلوی «تعالی» محمود فرشچیان با قیمت یک میلیارد و ۲۵۰ میلیون تومان و پنجمین اثر پرفروش این حراج پنجم محمداحصایی با عنوان رقص‌آبی و اثر ص+ ص+ ص حسین زنده‌رودی بود که هرکدام با یک میلیارد تومان پنج رکورددار این حراج شدند (www.tehranauction.com).

حراج ششم تهران

ششمین حراج تهران با تمرکز بر آثار هنر معاصر ایران که از حیث مفهوم و ساختار هنری، تجربه متفاوت با هنرمدرن را داشته، برپا گردیده که مجال است برای هنرمندان جوان، تا آثارشان در معرض دیده شدن قرار گیرد. با توجه به این خصوصیت، نوع آثار و فروش آن‌ها، قابلیت قیاس با سایر دوره‌های حراج را نخواهد داشت. در این دوره با فروشی بالغ بر ۱۲۳ میلیارد و ۴۴۰ میلیون ریال دست یافت که با توجه به برآورد اولیه ۸۴ میلیارد و ۵۵۰ میلیون ریالی، رشدی برابر ۴۶ درصد داشته است. حراج ششم در چهار دسته بندی کلی نقاشی، کالیگرافی، مجسمه و عکس از میان هنرمندان معاصر با تعداد ۱۲۰ اثر بوده است. براساس داده‌های به دست آمده بیشترین حجم فروش در حوزه نقاشی دیده می‌شود که با توجه به تنوع شیوه و تعداد آثار شرکت کننده قابل انتظار بوده است. همچنین رشد ۸۱ درصدی نسبت به برآورد کمینه مجسمه‌ها، میزان اشتیاق خریداران را در این حوزه نشان می‌دهد (همان).

حراج هفتم تهران

هفتمین دوره حراج تهران با ارائه ۷۲ اثر شاخص هنرمدرن و کلاسیک از ۵۷ هنرمند آغاز به کار کرد. این آثار فاخر منتخب، توسط برگزارکنندگان این حراج، دو روز پیش از برگزاری حراج در هتل پارسیان آزادی در معرض نمایش عموم قرار گرفتند و در ۱۶ تیرماه به مزایده گذاشته شدند. این حراج در چهار دسته بندی کلی نقاشی، نقاشی خط، حجم و عکس آثاری از هنرمندان مدرن و هنرمندان کلاسیک ارائه می‌داد، تعداد آثار این دوره بر اساس داده‌های به دست آمده از حراج تهران ۷۲ اثر بود و بیشترین حجم آثار متعلق به نقاشی بود که این امر به دلیل تنوع در ژانر و کثرت هنرمندان این حوزه قابل پیش‌بینی و انتظار است، اگرچه در دوره‌های پیشین میزان تراکم آثار کمتر از دوره کنونی بوده اما در دوره هفتم حراج، آثار نقاشی با بیش از ۵۶ اثر بیشترین آثار را در خود داشت، فراوانی آثار بعد از نقاشی متعلق به مجسمه با تعداد ۹ اثر و ۶ اثر نقاشی خط بود. همچنین در دوره هفتم با قرار گرفتن تنها یک عکس از مجموعه «سفید برفی» و متعلق به عباس کیارستمی

هیچ عکس دیگری در این حراج حضور نداشت. حراج تهران در هفتمین دوره خود به فروش کلی ۲۶ میلیارد و ۱۱۳ میلیون تومان دست یافت که باتوجه به برآورد اولیه خود که ۲۰ میلیارد و ۶۲۰ میلیون تومان بود، رقمی معادل ۲۷٪ افزایش نرخ فروش را در عرصه معاملات آثار هنری رقم زد (همان).

حراج هشتم تهران

دوره جدید حراج تهران در روز جمعه (۲۲ دیماه ۱۳۹۶) طبق سال‌های پیشین در هتل پارسیان آزادی تهران برگزار شد، این حراج دومین دوره از حراج هنر معاصر و هشتمین دوره از حراج تهران بود و از نظر ترکیب هنرمندان و تعداد بالای آثار، شباهت زیادی به حراج ششم دارد. به طوریکه ۵۰ هنرمند حاضر در حراج ششم، در حراج هشتم هم حضور داشتند. در این دوره با مجموع فروش ۱۴ میلیارد و ۹۵۳ میلیون تومان، نسبت به دوره اول برگزاری حراج هنرمندان معاصر و فروشی برابر با رقم ۱۲ میلیارد و ۳۴۴ میلیون تومان، رشدی ۲۱ درصدی را با خود به همراه داشت. در این دوره حراج تنوع زیادی در نوع آثار هنری به چشم می‌خورد، از چاپ دیجیتال عکس تا آیینه‌کاری، رنگ‌روغن و اکریلیک گواش، چاپ و کلاژ و حجم‌های چوبی، فلزی و سرامیکی را دربرگرفته بود. گرانترین اثر این دوره اثر سه‌لته‌ای منیر فرمانفرمائی‌ان بود که با قیمت ۱ میلیارد و ۳۰۰ میلیون تومان چکش خورد، منیر فرمانفرمائی‌ان در این حراج با دو اثر دیگر خود و مجموع یک میلیارد و ۵۸۰ میلیون تومان گرانترین هنرمند این دوره از حراج شد. این تابلو سه‌لته‌ای آیینه‌کاری و گچ روی چوب است و قیمت پایه آن ۱،۲ میلیارد تا ۱،۶ میلیارد تومان قیمت‌گذاری شده بود. منیر فرمانفرمائی‌ان که در چند دهه اخیر، هنرش سیری بالنده را در پیش داشته، سال‌هاست که در امتداد سنت عظیم آیینه‌کاران مکتب هنری شیراز دوران زندیه و قاجار کارکرده است. وی با استفاده از ترکیب‌بندی قطعات آیینه‌ها و فرم‌های هندسی موجود در هنر و معماری ایران - اسلامی در گستره بوم و حجم، این اثر ارزشمند را با نگاهی مدرن خلق کرده است. این دوره از حراج تهران که دومین دوره‌اش را با تمرکز بر آثار هنرمندان معاصر ایران می‌گذراند از حیث مفهوم و ساختار هنری، تجربه متفاوت با هنرمندان را داشت و مجال برای هنرمندان جوان بود تا آثارشان در معرض دیده شدن قرارگیرد. بنابراین باتوجه به این خصوصیت، نوع آثار و فروش آن‌ها، نباید انتظار فروشی برابر در دوره هفتم به عمل آورد و با آن قیاس کرد (www.tehranauction.com).

حراج نهم تهران

در این حراج که در تیر ۱۳۹۷ و ۷۸ اثر از ۵۹ هنرمند برگزار شد ۷۶ اثر به فروش رسید که رکورد جدیدی برای این حراجی به شمار می‌رفت. آثار ارائه شده شامل ۷۰ اثر نقاشی، ۷ مجسمه و یک عکس می‌شد در این حراج رکورد گران‌قیمت‌ترین نقاشی ایران به نام سهراب سپهری ثبت شد. در رده‌های بعدی آثار حسین زنده‌رودی، منصور قندریز، رضا مافی، محمود فرشچیان، منوچهر یکتایی، منیر فرمانفرمائی‌ان، بهمن محمص، فریده لاشایی قرار گرفتند (همان).

حراج دهم تهران

دهمین دوره حراج تهران با ارائه ۱۱۴ اثر از ۱۰۰ هنرمند در دی ۱۳۹۷ انجام گرفت. در این دوره ۷۵ اثر نقاشی، ۱۴ مجسمه، ۱۹ نقاشیخط و ۶ عکس به معرض فروش گذاشته شده بودند. فروش بسیار بالای آثار در این حراجی بسیار حائز اهمیت است. در این دوره اثر منیر فرمانفرمائی با بالاترین مبلغ فروخته شد و آثار حسین زنده رودی، بهمن محصص، فرهاد مشیری، کورش شیشه‌گران، کامران یوسف‌زاده و ژازه طباطبایی در رتبه‌های بعدی فروش قرار گرفتند (همان).

حراج یازدهم تهران

یازدهمین حراج تهران با ارائه ۸۰ اثر از ۶۰ هنرمند در تیر ۱۳۹۸ انجام شد. آمار این حراجی نشان از رشد ۳۵ درصدی در نسبت با مشابه سال قبل دارد. ۵۴ نفر مرد و ۶ نفر زن بوده‌اند. منیر فرمانفرمائی با فروش سه اثر در رتبه نخست قرار گرفت و به ترتیب پرویز تناولی، سهراب سپهری، حسین زنده‌رودی، حسین فرشچیان و آیدین آغداشلو در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند (همان).

پرسش نامه و تحلیل آماری

همانطور که در بخش روش تحقیق اشاره شد برای گردآوری اطلاعات از ابزار پرسشنامه به دلیل سنجش اهداف به صورت آماری و علمی استفاده شد. یک جامعه نمونه از دانشجویان نقاشی و هنرمندان فعال در این حوزه انتخاب گردید. بعد از جدا کردن پرسش‌نامه‌های مخدوش و اشتباه از میان ۷۵ پرسشنامه تعداد ۷۰ عدد باقی ماند که ابتدا یافته‌های توصیفی و سپس یافته‌های استنباطی را بررسی نموده و شرح داده‌ایم.

یافته‌های توصیفی

۱. توزیع بر حسب درصد

فراوانی پاسخ دهندگان از مجموع ۷۰ پاسخ دهنده به پرسشنامه‌ها ۱۰ نفر مرد و ۶۰ نفر زن بودند (جدول ۱).

جدول ۱. توزیع بر حسب درصد. منبع: نگارندگان

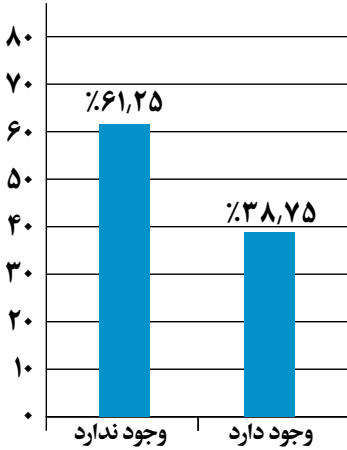
جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۱۰	۱۴,۲۸
زن	۶۰	۸۵,۷۲
جمع	۷۰	۱۰۰

۲. توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب تحصیلات

از میان پاسخ دهندگان به پرسش‌نامه‌ها ۶۰ نفر دارای مدرک کارشناسی و ۱۰ نفر دارای مدرک بالاتر از کارشناسی بودند (جدول ۲).

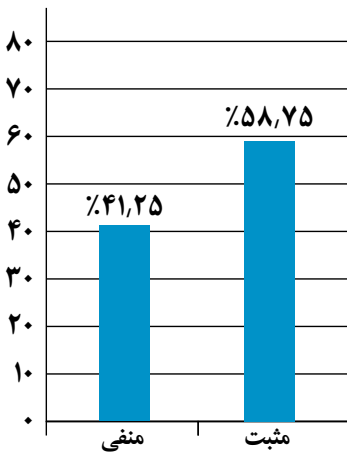
جدول ۲. توزیع فراوانی پاسخ دهندگان برحسب تحصیلات. منبع: نگارنده

تحصیلات	فراوانی	درصد
کارشناسی	۶۰	۸۵٫۷۲
بالا تراز کارشناسی	۱۰	۱۴٫۲۸
جمع	۷۰	۱۰۰

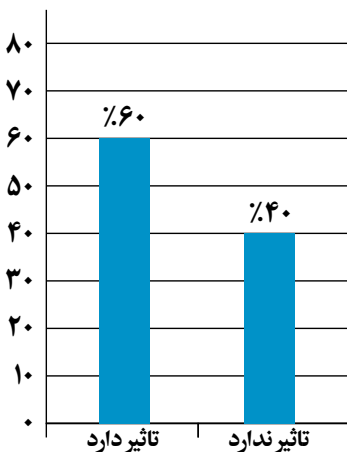
نمودار ۱

امکان شرکت هنرمندان نوپا در حراجی‌ها
(منبع: نگارنده)

نمودار ۲

دیدگاه هنرمندان به برگزاری حراجی‌ها
(منبع: نگارنده)

نمودار ۳

تأثیر برگزاری حراجی‌ها بر انگیزش هنرمندان
(منبع: نگارنده)

جدول ۳. توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر اساس سن

در بررسی پرسشنامه‌ها، ۶ نفر از پاسخ دهندگان دارای سن کمتر از ۲۰ سال و ۵۸ نفر دارای سن ۲۰ تا ۳۰ سال و ۶ نفر دارای سن بیشتر از ۳۰ سال بودند (جدول ۳).

جدول ۲. توزیع فراوانی پاسخ دهندگان برحسب تحصیلات. منبع: نگارنده

سن	فراوانی	درصد
کمتر از ۲۰ سال	۶	۸٫۵۷
۲۰ تا ۳۰ سال	۵۸	۸۲٫۸۶
بیشتر از ۳۰ سال	۶	۸٫۵۷
جمع	۷۰	۱۰۰

یافته‌های استنباطی

فرضیه اول: برگزاری حراجی‌ها بر انگیزش هنرمندان تأثیر دارد.

در بررسی نتایج به دست آمده ۶۰ درصد از پاسخ دهندگان معتقد بودند که حراجی‌ها می‌توانند بر انگیزش هنرمندان تأثیر مثبت داشته باشند. در مقابل ۴۰ درصد از پاسخ دهندگان معتقد بودند که حراجی‌ها تأثیری بر انگیزش هنرمندان ندارند. (نمودار ۱).

فرضیه دوم: امکان شرکت هنرمندان نوپا در حراجی‌ها وجود دارد.

در بررسی نتایج به دست آمده، ۶۱٫۲۵ درصد از پاسخ دهندگان معتقد بودند امکان حضور هنرمندان نوپا در حراجی‌ها وجود ندارد. در مقابل ۳۸٫۷۵ درصد نیز معتقد بودند که هنرمندان نوپا می‌توانند در این حراجی‌ها حضور داشته باشند. (نمودار ۲).

فرضیه سوم: دیدگاه هنرمندان به برگزاری حراجی‌ها مثبت است.

در بررسی نتایج به دست آمده، ۵۸٫۷۵ درصد از پاسخ دهندگان دیدگاه مثبتی نسبت به حراجی‌ها داشتند در مقابل ۴۱٫۲۵ درصد از پاسخ دهندگان دیدگاه مثبتی نسبت به این رویدادها نداشتند. (نمودار ۳).

نتیجه

این تحقیق در میان محدودهای از هنرمندان و دانشجویان رشته نقاشی انجام گردید. تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده در دو سطح توصیفی و استنباطی ذکر گردیده‌است که به شرح زیر می‌باشد:

الف. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ی تأثیر حراجی‌ها بر انگیزش هنرمندان نشان از تأیید فرضیه بود. در بررسی این آزمون این نتیجه حاصل شد که برگزاری حراجی‌ها بر انگیزش هنرمندان تأثیر مثبت دارد. میزان این تأثیر ۶۰ درصد می‌باشد.

ب. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ی امکان شرکت هنرمندان فعال در حراجی‌ها نشان از تأیید این فرضیه نبود. در بررسی این آزمون این نتیجه حاصل شد که امکان شرکت هنرمندان فعال در حراجی‌ها وجود ندارد. میزان ۶۱٫۲۵ درصد از هنرمندان ادعا کردند که این امکان وجود ندارد.

ج. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ی دیدگاه هنرمندان نسبت به برگزاری حراجی‌ها نشان از تأیید این فرضیه بود. در بررسی این آزمون این نتیجه به دست آمد که دیدگاه هنرمندان نسبت به برگزاری حراجی‌ها مثبت می‌باشد. و میزان آن ۵۸٫۷۵ درصد از هنرمندان می‌باشد. همچنین ۴۱٫۲۵ درصد از هنرمندان دیدگاه منفی نسبت به برگزاری حراجی‌ها دارند.

د. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ی تأثیر برگزاری حراجی‌ها در اقتصاد هنر نشان از تأیید این فرضیه بود. در بررسی این آزمون این نتیجه به دست آمد که برگزاری حراجی‌ها بر اقتصاد هنر تأثیر مثبت دارد و میزان این تأثیر ۸۱٫۲۵ درصد می‌باشد.

با توجه به اینکه در این تحقیق از یک ابزار جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است پیشنهاد می‌شود برای تحقیقات آینده علاوه بر پرسشنامه از ابزارهایی مانند مصاحبه و دیدگاه‌های خبرگان نیز استفاده گردد.

منابع

- ابراهیمی، زهره؛ شایسته فر، مهناز (۱۳۹۴). بررسی اقتصاد هنر در آسیب شناسی حراجی تهران، فصلنامه پژوهش هنر. شماره: صص ۱۳۲-۱۲۷.
- خاص، عاطفه (۱۳۹۴). بازار اقتصادی هنر با گرایش به فروش آثار هنر جدید در گالری‌های تهران. فصلنامه پژوهش هنر. شماره ۹: ۱۴۵-۱۳۹.
- مبینی، مهتاب؛ یزدی فخر، لیلیا (۱۳۹۴). تأثیر ارتباط اقتصاد. فرهنگ و هنر بر نقاشی معاصر ایران. فصلنامه پژوهش هنر. شماره ۹: ۸۴-۷۹.
- مریدی، محمد رضا؛ تقی زادگان، معصومه (۱۳۸۸). مطالعه میدانی در بازار هنر. آینه خیال. شماره ۱۲: ۱۹-۱۶.

- <http://blog.arthibition.net>. (access date: 1398 / 03 / 03)

- <http://www.tehranauction.com>. (access date: 1398 / 02 / 05)

- <http://www.ettelaat.com>. (access date: 1397 / 05 / 17)